

Socjaldemokratyczny model polityki społecznej a koncepcja powszechnego dochodu obywatelskiego

Dr hab. Ryszard Szarfenberg
Instytut Polityki Społecznej
Uniwersytet Warszawski
rszarf.ips.uw.edu.pl

Prezentacja przygotowana na konferencję z cyklu Społeczne misje lewicy pt. Polityka społeczna w latach transformacji ustrojowej, zorganizowaną przez Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Warszawa w Europie i Fundację im. Róży Luksemburg, 17.05.2011

Lewicowe ideologie

- Marks i marksizm w XIX i XX wieku
  - Marks i jego myśl w XIX wieku
  - Marksizm-leninizm w krajach komunistycznych
  - Marksizm zachodnioeuropejski
  - Odmiany południowoamerykańskie i azjatyckie
- Socjaldemokratyzm
  - Zachodnioeuropejski przed i po Trzeciej Drodze
  - Postkomunistyczny, transformacyjny
- Nurty alternatywne – anarchizm, syndykalizm, kooperatyzm...

Lewicowe ideologie a państwo

- Marksizm – państwo kapitalistyczne służy interesom kapitalistów, po rewolucji w socjalizmie państwo obumrze
- Socjaldemokraci – państwo kapitalistyczne może służyć celom socjalistycznym, reformy doprowadzą do socjalizacji kapitalizmu
- Anarchiści i inni – państwo to instytucja opresyjna i wróg, niezależne inicjatywy, przedsięwzięcia i ruchy społeczne rozsądzają kapitalizm od wewnątrz

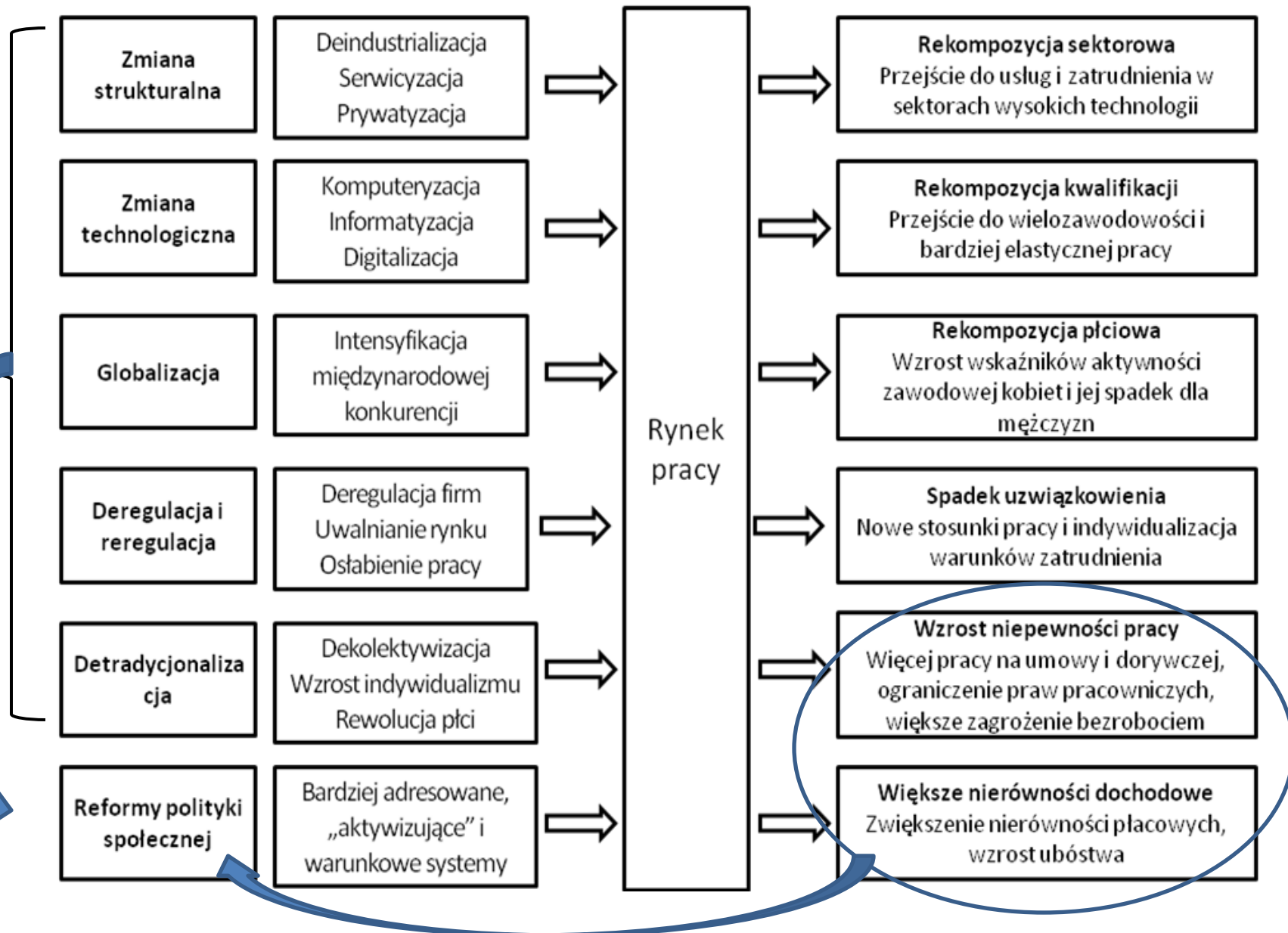
Trzy światy opiekuńczego kapitalizmu, modele polityki społecznej

	Liberalny	<u>Socjaldemokratyczny</u>	Konserwatywny
Rola: Rodziny Rynku Państwa	Marginalna Centralna Marginalna	Marginalna Marginalna Centralna	Centralna Marginalna Pomocnicza
Welfare state Dominująca forma solidarności Dominujące miejsce solidarności Poziom dekomodyfikacji	Indywidualna Rynek Minimalny	Uniwersalna Państwo Maksymalny	Pokrewieństwo Korporatyzm Etatyzm Rodzina Wysoki (dla żywiciela rodziny)
Dominujące podejście do zarządzania ryzykami socjalnymi Welfare state Regulacja rynku pracy Zobowiązania socjalne rodziny / poziom defamilizacji	Rezydualne Słaba Słabe / Defamilizacja silna	Uniwersalistyczne Średnia Słabe / Defamilizacja silna	Ubezpieczenie społeczne Silna Maksymalne / Defamilizacja słaba (familizm)
Przykład	USA	Szwecja	Niemcy, Włochy

Socjaldemokraci Trzeciej Drogi

- Socjalistyczne ideały związane z upaństwowieniem czy uspołecznieniem własności prywatnej i wyłączeniem wolnego rynku zostają odrzucone
- Konkurencja i rynek mogą być dobre dla osiągnięcia celów publicznych (np. quasi-rynki w sektorze publicznym, wielosektorowość w regulacji, finansowaniu i świadczeniu usług)
- Polityka społeczna powinna być inwestycją (edukacja), powinna wspierać i wymuszać aktywność zawodową (aktywna polityka społeczna)

Trendy i reformy

Alternatywa dla Trzeciej Drogi?

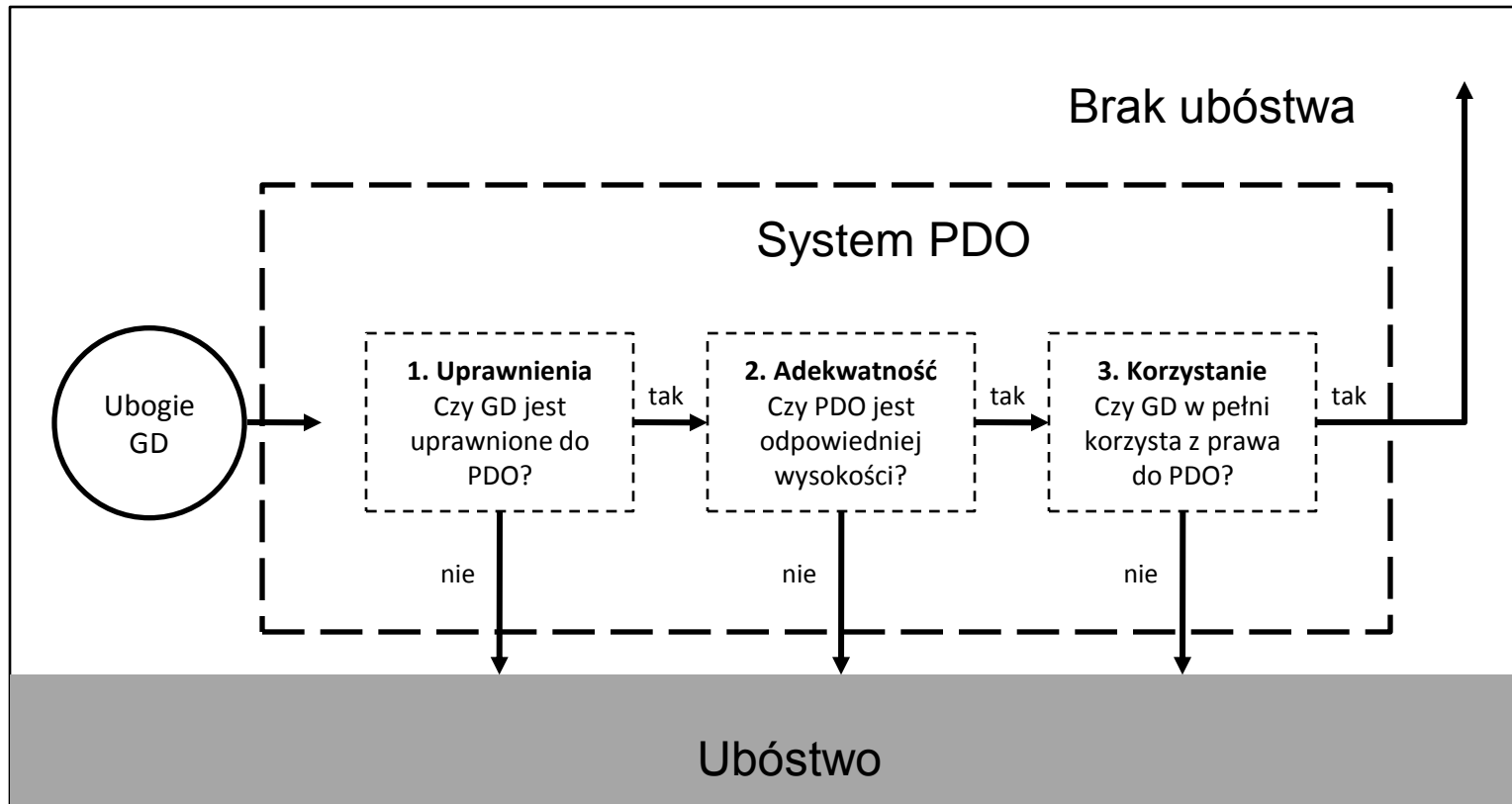
- Powszechny dochód obywatelski (PDO)
  - Uprawnienie do niego uzyskuje się
    - bez warunku uprzedniego opłacania składki (nie jest to ubezpieczenie społeczne),
    - bez warunku ubóstwa (nie jest to pomoc społeczna),
    - bez warunku poszukiwania i podejmowania pracy (nie są to zasiłki dla bezrobotnych)
    - bez warunku posiadania dzieci (nie są to świadczenia rodzinne)
  - Może zastąpić pieniężną pomoc społeczną, inne systemy wsparcia dochodowego uzupełniają PDO
  - Można go łączyć z dochodami z pracy bez żadnych ograniczeń
  - Nie zastępuje usług społecznych finansowanych i/lub dostarczanych publicznie

Argumenty za powszechnym dochodem obywatelskim

- Prawa człowieka
- Zwiększenie solidarności społecznej
- Zwiększenie wolności w społeczeństwie
- Poprawa sytuacji materialnej ubogich
- Zachęcanie do innej aktywności niż zawodowa
- Poprawa sytuacji pracowników na dzisiejszym rynku pracy
- Uproszczone zarządzanie systemem PDO
- Zwiększony popyt na dobra lokalne i zwiększona wydajność pracy
- Rozwiązanie problemów dzisiejszych systemów zabezpieczenia dochodu

Uproszczony model skutecznego łagodzenia ubóstwa poprzez PDO

Jaskółki PDO w Polsce?

- Renta socjalna dla osób niepełnosprawnych od młodości – przyznawana bez warunku ubóstwa i gotowości do pracy, propozycje aby była wypłacana niezależnie od dochodu (weto prezydenta Kaczyńskiego)
- Świadczenie pielęgnacyjne – przyznawane bez warunku ubóstwa (od 2010 r.) osobom rezygnującym z pracy w celu opieki nad członkami rodziny
- Zasiłek okresowy z pomocy społecznej dla osób objętych kontraktem socjalnym – może być wypłacany do dwóch miesięcy po zatrudnieniu niezależnie od dochodu (od 2011 r.)

Jeżeli chcesz wiedzieć
więcej o PDO:

<http://www.dochodpodstawowy.pl/>